

JI-110

January-2024

B.A., Sem.-I (As Per NEP 2020)

Minor-DSC-M-SAN-113 : Sanskrit

(नीतिशतकम्)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

संख्याओ : (i) जमहरी आणुना अंक गुणु दशवि छे.

Instructions : Figures to the right indicate full marks of questions.

(ii) प्रश्नपत्रमां छपायेलो प्रश्नकमांक ज उत्तरवहीमां लभो.

Write the question number as printed in the question paper.

1. नीयेनां श्लोकोनो भावानुवाह करो :

10

Translate verses of the following :

(i) निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु

लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु वा यथेच्छम् ।

अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा

न्यायात् पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥

(ii) भवन्ति नम्रासस्तरवः फलोद्रमे

नवाम्बुभिर्भूरिविलम्बिनो धनाः

अनुद्धताः सत्पुरुषाः समृद्धिभिः

स्वभाव एवैष परोपकारिणाम् ॥

अथवा/OR

1. नीयेना पर टूंकनोंध लभो.

10

Write short notes on the following :

(i) मूर्खजनउपहासः

(ii) सज्जनप्रशंसाः

2. नीचेना श्लोकोनो भावानुवाह करो :

10

Translate verses of the following :

(i) खल्वाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः सन्तापितो मस्तके

वाञ्छन्देशमनपतं विधिवशाद्विल्वस्य मूलं गतः ।

तत्राप्यास्य महाफलेन पतता भग्नं सशब्दं शिरः

प्रायो गच्छति यत्र भाग्यरहितस्तत्रैव यान्त्यापदः ॥

(ii) नैवाकृतिः फलति नैव कुलं न शीलं

विद्यापि नैव न च यत्नकृताऽपि सेवा ।

भाग्यानि पूर्वतपसा किल संचितानि

काले फलन्ति पुरुषस्य यथैव वृक्षाः ॥

अथवा/OR

2. नीतिशतकना आधारे विद्यामहिमानुं वर्णन करो.

10

Describe the विद्यामहिमा on the basis of Nitishatakam.

3. नीचेना श्लोकोनो भावानुवाह करो :

10

Translate verses of the following :

(i) जातिर्यातु रसातलं गुणगणस्तस्याप्यधो गच्छतां

शीलं शैलतटात्पतत्वभिजनः संदह्यतां वह्निना ।

शौर्यं वैरिणि वज्रमैशु निपतत्वर्थोऽस्तु नः केवलं

येनैकेन विना गुणास्तृणलवप्रायाः समस्ता इमे ॥

(ii) लोभश्चेदगुणेन किं पिशुनता यद्यस्ति किं पातकैः

सत्यं चेत्तपसा च किं शुचि मनो यद्यस्ति तीर्थेन किम् ।

सौजन्यं यदि किं निजैः सुमहिमा यद्यस्ति किं मण्डनैः

सद्विद्या यदि किं धनैरपयशो यद्यस्ति किं मृत्युना ॥

अथवा/OR

3. नीचेनाभांथी गभे ते वे पर टूंकनोंध लभो :

10

Write short notes on any two from the following :

(i) धीरपुरुषः

(ii) सङ्गतिफलम्

(iii) व्यवहार-उपदेशः

(iv) दूर्जननिन्दा

4. नीयेना श्लोकोनो भावानुवाद करो :

10

Translate verses of the following :

(i) मौनान्मूकः प्रवचनपटुर्वातलो जल्पको वा

धृष्टः पार्श्वे भवति च तथा दूरतश्च प्रमादी ।

क्षान्त्या भीरुर्यदि न सहते प्रायशो नाभिजातः

सेवाधर्मः परमगहनो योगिनामप्यगम्यः ॥

(ii) ऐश्वर्यस्य विभूषणं सुजनता शौर्यस्य वाक्संयमो

ज्ञानस्योपशमः शमस्य विनयो वित्तस्य पात्रे व्ययः ।

अक्रोधस्तपसां क्षमा प्रभवितुर्धर्मस्य निर्व्याजता

सर्वेषामपि सर्वकारणमिदं शीलं परं भूषणम् ।

अथवा/OR

4. नीतिशतकना आधारे मैत्रीमहिमा वर्णवो.

10

Describe the importance of friendship mentioned in Nitishataka.

5. नीयेना प्रश्नोना योग्य विकल्प पसंद करी जवाब लपो : (गमे ते दस)

10

Answer with Choosing appropriate option for the following questions : (any ten)

(1) यः महात्मा भवति तस्य विपदि _____ भवति ।

जे महात्मा होय छे, तेने विपत्तिमां _____ होय छे.

(a) सुखम्

(b) धैर्यम्

(c) धर्मः

(2) _____ स्वयं परहिते विहिताभियोगाः भवन्ति ।

_____ स्वयं पारकाना हितमां लागेला रहे छे.

(a) सन्तः

(b) छात्राः

(c) पशवः

(3) महतां चित्तं सम्पत्सु _____ भवेत् ।

महापुरुषोनुं मन समृद्धिमां _____ जेवुं अने छे.

(a) षड्पदम्

(b) महाशैलशिला

(c) उत्पलकोमलम्

(4) _____ निश्चितार्थात् न विरमन्ति ।

_____ पुरुषो नक्की करेला काममांथी अटकता नथी.

(a) पथिकजनाः

(b) मूर्खजनाः

(c) "धीराः"

- (5) कल्पान्तेषु अपि कं निधनं न प्रयाति ?
युगोना अंते पाण्डु शं नाश नथी पाभतुं ?
(a) धनम् (b) विद्या (c) सामर्थ्य
- (6) पुंसाम् वाचि सत्यम् का सिञ्चति ?
भाण्डोनी वाणीमां सत्य कोण्ड सींचे छे ?
(a) विद्या (b) सत्सङ्गतिः (c) शक्तिम्
- (7) बृहस्पतिः कस्य नेता आसीत् ?
बृहस्पति कोना नेता छता ?
(a) धर्मराजस्य (b) वरुणस्य (c) इन्द्रस्य
- (8) कूपे पयोनिधौ च तुल्यम् जलम कः गृह्णाति ?
कूवाभांथी अने दरियाभांथी सरभुं पाण्डु कोण्ड ग्रहण्ड करे छे ?
(a) मेघः (b) मानवः (c) घटः
- (9) विदेशगमने बन्धुजनः कः भवति ?
विदेशे षवाभां अन्धुनी गरुष कोण्ड सारे छे ?
(a) धनम् (b) विद्या (c) शक्तिः
- (10) कस्य वपुः विततम्, ऊर्जितं च भारसहम् अस्ति ?
कोनुं शरीर विशाल, सभर्थ अने भार अभी शके तेवुं छे ?
(a) सिन्धोः (b) मनवस्य (c) दानवस्य
- (11) अनध्ययनात् कः विनश्यति ?
अनध्ययनथी कोनो नाश थाय छे ?
(a) नृपतिः (b) यतिः (c) विप्रः
- (12) मणिना भूषितः किमसौ भयंकरः अस्ति ?
भण्डिथी भूषित होवा छतां शं भयंकर छे ?
(a) दुर्जनः (b) सर्पः (c) सुतः

JI-110

January-2024

B.A., Sem.-I (As Per NEP 2020)**Minor-DSC-M-SAN - 113 : Sanskrit****(Discipline Specific Course)**

(शिवमहिम्नस्तोत्रम्)

Time : 2 Hours]**[Max. Marks : 50**

सूचना : नीचे आपेक्ष प्रश्नोंना उत्तर आपो.

Instruction : Answer the following questions.1. नीचे आपेक्षा ढे श्लोकोनो भावानुवाह गुजरातीभां करो : 10

Translate both the Sanskrit verses in to English :

- (i) तवैश्वर्यं यत्तज्जगदुदयरक्षाप्रलयकृत् ।
त्रयीवस्तु व्यस्तं तिसृषु गुणभिन्नासु तनुषु ॥
अभव्यानामस्मिन् वरद रमणीयामरमणीं ।
विहन्तुं व्याक्रोशीं विदधत इहैके जडधियः ॥४॥
- (ii) त्रयी सांख्यं योगः पशुपतिमतं वैष्णवमिति ।
भिन्ने प्रस्थाने परमिदमदः पथ्यमिति च ॥
रुचीनां वैचित्र्यादृजुकुटिल नानापथजुषां ।
नृणामेको गम्यस्त्वमसि पयसामर्णव इव ॥७॥

अथवा/OR1. शिवना स्वप्नं वर्णन शिवमहिम्नस्तोत्रने आधारे करो. 10

Explain fully the character sketch of Lord Shiva according to Shivmahimnstotra.

2. नीचे आपेक्षा ढे श्लोकोनो भावानुवाह गुजरातीभां करो : 10

Translate both the Sanskrit verses in to English.

- (i) श्मशानेष्वक्रीडा स्मरहर पिशाचाः सहचराः ।
चिता-भस्मालेपः स्मि नृकरोटी-परिकरः ॥
अमंगल्यं शीलं तव भवतु नामैवमखिलं ।
तथापि स्मर्तृणां वरद परमं मंगलमसि ॥२४॥

- (ii) त्वमर्कस्त्वं सोमस्त्वमसि पवनस्त्वं हुतवहः ।
 त्वमापस्त्वं व्योम त्वमु धरणिरात्मा त्वमिति च ॥
 परिच्छिन्नामेवं त्वयि परिणता बिभ्रतु गिरं ।
 न विद्यस्तत्त्वं वयमिह तु यत्वं न भवसि ॥२६॥

अथवा/OR

2. शिवमहिम्नस्तोत्रनुं रसदर्शन करावो. 10
 Critically Evaluate the Shivmahimnstotra.

3. नीचे आपेला बे श्लोकोनो भावानुवाद गुजरातीभां करो : 10
 Translate both the Sanskrit verses in to English :

- (i) असुर-सुर-मुनीन्द्रैरर्चितस्येन्दु-मौलेः ।
 ग्रथित-गुणमहिम्नो निर्गुणस्येश्वरस्य ॥
 सकल-गण-वरिष्ठः पुष्पदन्ताभिधानः ।
 रुचिरमलघुवृत्तैः स्तोत्रमेतच्चकार ॥३३॥
- (ii) महेशान्नापरो देवो महिम्नो नापरा स्तुतिः ।
 अघोरान्नापरो मन्त्रो नास्ति तत्त्वं गुरोः परम् ॥३५॥

अथवा/OR

3. शिवमहिम्नस्तोत्रनुं स्तोत्रकाव्य तरीकि भूल्यांकन करो. 10
 Evaluate Shivmahimnstotra as a Stotrakavya.

4. स्तोत्रसाहित्यनो उद्भव अने विकासनी विगते थर्या करो. 10
 Write a detail note on origin and Development Stotra Literature.

अथवा/OR

4. पुष्पदन्तना समय अने जिवननो विगते परिचय आपो. 10
 Explain fully life sketch and time of Pushpadanta.

5. नीचे आपेला प्रश्नोना जवाब थोअ विकल्प पसंद करीने लभो : (कोईपण दस) 10
 Fill in the blank by choosing the correct option : (any ten)

(1) पुष्पदंत _____ नी थोरी करतो હતો.

Pushpadant had stolen _____ .

- (a) अलंकारो (ornaments) (b) છોડ (Plant) (c) . પુષ્પો (flowers)

(2) સ્તોત્રકાવ્ય _____ સાહિત્ય પ્રકારમાં આવે છે.

Stotrakavya is a type of _____ literature.

(a) લઘુકાવ્ય (લઘુકાવ્ય) (b) મહાકાવ્ય (મહાકાવ્ય) (c) ખંડકાવ્ય (ખણ્ડકાવ્ય)

(3) રાવણે _____ દ્વારા શિવની ભક્તિ અર્થે પૂજા કરી હતી.

Ravan worshiped Lord Shiva by _____.

(a) કરકમલે; (b) નેત્રકમલે; (c) મસ્તકકમલે;

(4) શિવમહિમ્નસ્તોત્રમાં કલ્માષ: શબ્દનો અર્થ _____ છે.

The meaning of કલ્માષ: is _____ in શિવમહિમ્નસ્તોત્ર.

(a) કાળો કલર (black color) (b) ડાઘ (stain) (c) કમળ (lotus)

(5) શિવે _____ ના યજ્ઞનો નાશ કર્યો.

Lord Shiva destroyed the Sacrifice of _____.

(a) દક્ષપ્રજાપતય: (b) વેદવ્યાસસ્ય (c) અઙ્ગીરાસસ્ય

(6) પુષ્પદંત _____ હતો.

Pushpadanta was _____.

(a) ભક્ત: (b) ગન્ધર્વરાજ: (c) સેવક:

(7) શિવે _____ ના મસ્તકનો છેદ ઉડાડેલો.

Lord Shiva cutoff the head of _____.

(a) વિષ્ણુ (b) બ્રહ્મા (c) ઇન્દ્ર

(8) શિવે _____ રક્ષણ માટે તાંડવ નૃત્ય કરેલું.

Lord Shiva had performed Tandav Dance for the protection of _____.

(a) જગતના (World) (b) પાર્વતીના (goddess Parvati) (c) રાવણના (Ravana)

(9) સ્તોત્ર શબ્દ સૌપ્રથમ _____ માં પ્રયોજાયેલો છે.

The word સ્તોત્ર was used first time in _____

(a) ઋગ્વેદમાં (Rigveda)

(b) પુરાણમાં (Purana)

(c) સામવેદમાં (Samveda)

(10) મિથક શબ્દનો અર્થ _____ થાય છે.

_____ is the meaning of Word મિથક.

- (a) પુરાણશાસ્ત્ર (પુરાણશાસ્ત્ર)
- (b) દર્શનશાસ્ત્ર (દર્શનશાસ્ત્ર)
- (c) દેવતાશાસ્ત્ર (દેવતાશાસ્ત્ર)

(11) શિવે _____ નું પાન કર્યું હતું.

Lord Shiva drunk _____.

- (a) ઝેર (Poison)
- (b) અમૃત (Nectar)
- (c) સમુદ્રનું પાણી (Water of Ocean)

(12) પુષ્પદંત _____ ના પરમ ભક્ત હતો.

Pushpadanta was the great Devotee of _____.

- (a) બ્રહ્મા
- (b) શિવ
- (c) વિષ્ણુ